

аграрні підприємства з метою збільшення робочих місць сільського населення, здешевити вартість дитячих товарів з метою спонукання до народження дітей.

Література

1. Головне управління статистики у Сумській області [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/> 2. Офіційний сайт Лебединської міської ради [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lebedyn.com.ua/> 3. Статистичний щорічник Сумської області за 2014 р. – Суми: СОУС, 2015. – 360 с. 4. Сюткін С.І. Географія населення : навчальний посібник / С.І. Сюткін; Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка. – Суми : СумДПУ, 2015. – 128 с.

Summary

Y. E. Burba. **The Current Geodemographic Situation in Lebedyn District of Sumy Region.**

In the article the modern features of demographic situation Lebedynsky district of Sumy region. It conducts assessment of the main geodemographic processes: the status of the natural and migratory movement of population, the population reproductive age distribution. Presents series of recommendations on improving the demographic situation in the district.

Keywords: geodemographic situation, population, migration, mortality, birth rate, population aging.

УДК 911.3 (477)

В.В. Авраменко

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ОЦІНКА ДИНАМІКИ ПРОЦЕСІВ АВТОМОБІЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються особливості процесу автомобілізації в Україні, зокрема економіко-географічні, економічні та демографічні аспекти процесу автомобілізації, вивчена регіональна диференціація рівня автомобілізації населення України, встановлена залежність рівня автомобілізації регіонів України від їх соціально-економічного розвитку тощо. Також в статті розглядається динаміка процесу автомобілізації за регіонами країни. Встановлена залежність купівельної спроможності населення в залежності від курсу валют та проаналізовано закономірності покупки нових автомобілів. Виявлені тенденції та закономірності, які в сукупності вказують на значну нестабільність розвитку національного ринку продажу автомобілів. Виявлено, що найвищим рівнем забезпеченості населення легковими автомобілями характеризується м. Київ, а регіонами-лідерами за рівнем автомобілізації населення є Київська, Дніпропетровська Запорізька та Львівська області. Проведений аналіз деяких економічних аспектів автомобілізації в Україні.

Ключові слова: автомобілізація, рівень автомобілізації, ринок продажів автомобілів, купівельна спроможність населення.

Постановка проблеми. Трансформація та динаміка економічних відносин, інтенсифікація інтеграційних процесів національних економік, суттєва зміна ціннісних орієнтирів і пріоритетів у суспільстві, а також розширення джерел і рівня отримання доходу фізичними та юридичними особами значною мірою вплинули на зростання автомобілізації населення та суб'єктів господа-

рювання в Україні. На сьогоднішній день рівень автомобілізації населення та рівень розвитку національного ринку продажів автомобілів є важливими показниками економічного та соціального розвитку держави.

Метою статті є: аналіз основних суспільно-географічних аспектів автомобілізації в Україні.

Виклад основного матеріалу. Під терміном «*автомобілізація*» прийнято розуміти розвиток парку автотранспортних засобів, збільшення ступеня забезпеченості населення транспортом індивідуального користування та пов'язані з цим процеси, що характеризують участь автомобільного транспорту в вирішенні соціально-економічних завдань [2].

Автомобілізація – «складний соціально-економічний процес, який є наслідком абсолютного та відносного збільшення автомобільного парку і підвищенням ролі автомобілів у житті суспільства» [3]. Розвивався процес автомобілізації в різних країнах неоднаково, але завжди був наслідком підвищення рівня життя населення.

Рівень автомобілізації – це показник оснащеності легковими автомобілями населення країни, який розраховується як число індивідуальних легкових автомобілів на 1000 жителів. Розраховується за методикою Міжнародної дорожньої федерації (*International Road Federation*). Як джерело інформації виступає база даних «*World Road Statistics*», яка оновлюється щорічно.

Протягом 2003-2015 років рівень автомобілізації населення України мав стійку тенденцію до зростання та значні територіальні відмінності за регіонами країни. Загалом кількість легкових автомобілів на 1000 осіб зросла з 107 до 202 автомобілів, тобто на 47,0% (рис. 1).

У 2015 році рівень автомобілізації населення України вперше перетнув позначку в 200 авто на 1000 жителів, і становив 202 авто/1000 жителів. Лідуючі позиції за рівнем автомобілізації в Україні займає м. Київ, Київська, Запорізька, Дніпропетровська, Львівська області.

Найбільш стрімко процес автомобілізації відбувається в Львівській області (+69,6%). Для Сумської області показник становить +43,8%. Найгірші показники характерні для Полтавської (+17,9%) області.

За загальною кількістю автомобілів серед регіонів країни лідуючі позиції займають місто Київ, Донецька, Дніпропетровська та Львівська області. Найменше автомобілів зареєстровано на Буковині, яка і за рівнем автомобілізації має найменші показники. Автомобілізація населення України відбувається одночасно за рахунок двох основних факторів: збільшення кількості автомобілів та зменшення чисельності населення.

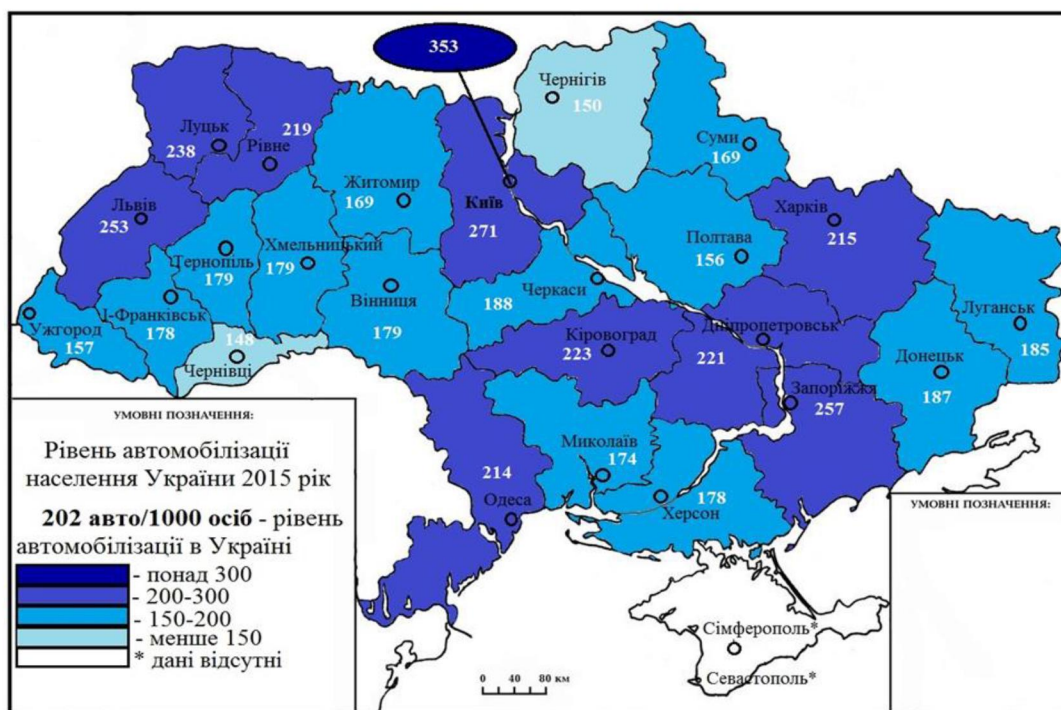

Рис. 1. Регіональна диференціація автомобілізації населення України у 2015 році (створено за даними [1])

Автомобільний ринок України дуже динамічно розвивався протягом останніх 10-15 років, але зараз в умовах нестабільної соціально-політичної ситуації в країні, поведінка споживачів на автомобільному ринку змінилася і він знаходиться в кризовому становищі. Внаслідок прямих військових дій та торгових воєн економіка країни суттєво постраждала, тому попит та обсяги автомобільного ринку впали. Популярним став обмін уживаних авто, а не придбання в автосалонах нових машин. 2015 рік за кількістю проданих нових автомобілів характеризується найгіршим показником (рис. 2), що свідчить про фактичний обвал ринку.

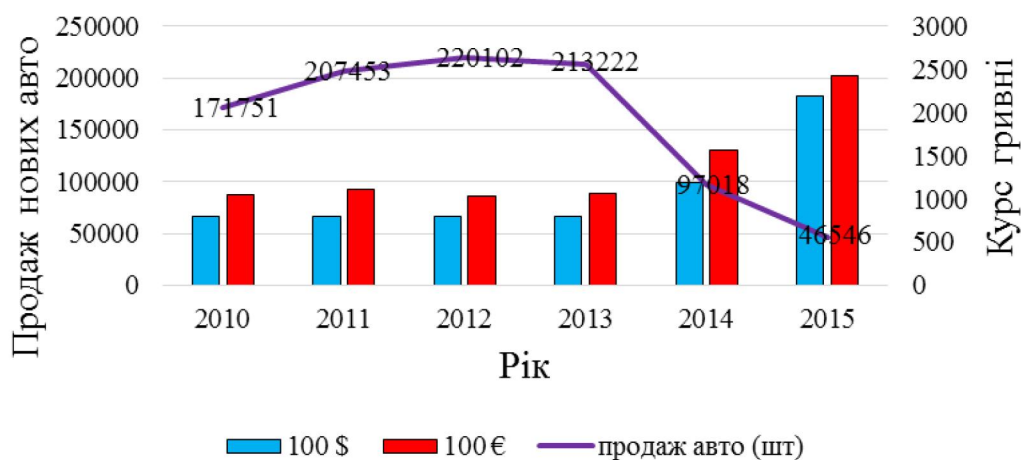

Рис. 2. Динаміка продажу нових автомобілів та її залежність від курсу гривні (2010-2015 рр.) (створено на основі даних [1, 5])

Слід зазначити, що ринок продажу нових автомобілів в значній мірі реагує на коливання гривні та кризові явища в економіці країни, так покупка нових авто різко знизилася в 2014-2015 роках, що можна пояснити різким знеціненням гривні та нестабільною геополітичною ситуацією в країні.

Разом з тим, для українського ринку продажів автомобілів характерною є певна реакція і на світову економічну кризу. Так, внаслідок падіння купівельної спроможності населення відбувається збільшення частки вживаних авто, відповідно, зростає середній вік автомобілів, що експлуатуються. Середній вік автомобіля в Україні 19,6 р., тобто пересічним автомобілем в Україні можна назвати іномарку 1996-1997 року випуску.

У структурі парку легкових і комерційних автомобілів по роках випуску понад 20% транспортних засобів випущені до 1985 року. Близько 7% машин – більше 744 тисяч од., були випущені в 2008 році.

Саме в 2008 році українці придбали найбільшу кількість автомобілів за часів незалежності. Стимулом для значної купівельної активності населення були: по-перше: співвідношення гривні до долара залишилося стабільним; по-друге: вступ України до СОТ дав змогу імпортерам зменшити митні витрати. Світова економічна криза 2009 року знизилася купівельну спроможність, яка фактично утрималася на рівні 2000 року.

Середній показник віку транспортних засобів в 19.6 років став найгіршим за всю історію спостережень за автомобільним ринком України. Наймасовішими автомобілями є ВАЗи, ГАЗи та ЗАЗи. Далі слідує марки Volkswagen, Daewoo, Ford, і Opel. Понад половина машин (53,4%) припадає на автомобілі виробництва СРСР і країн СНД, хоча в окремих сегментах частка іномарок вже випередила частку автомобілів російського виробництва.

Висновки.

1. В сучасних умовах глобалізації рівень автомобілізації населення та ринок продаж автомобілів стали визначальним індикатором соціально-економічного розвитку держави.

2. Транспорт – одна із найважливіших галузей інфраструктури, що забезпечує життєдіяльність багатогалузевої економіки України.

3. Проаналізувавши динаміку автомобілізації в Україні слід зазначити, що рівень автомобілізації безпосередньо залежить від купівельної спроможності населення. Економічні спади економіки країни негативно впливають на ринок продаж автомобілів.

4. Бурхливе збільшення автомобільного парку створює значні проблеми: наявна мережа автошляхів не може впоратися з додатковим обсягом автомобі-

лів, вкрай загострюється питання парковки. Збільшення кількості учасників дорожнього руху негативно впливає і на безпеку руху на автошляхах країни.

Література

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Суспільна географія: термінологічний словник / С.І. Сюткін. – Суми: ТОВ ВПП «Фабрика друку», 2015. – 56 с.
3. Сюткін С.І. Світове господарство (спецкурс) Навчальний посібник. Частина I / С.І. Сюткін. – Суми: СДП, 1996. – 84с.
4. Федерація роботодавців автомобільної галузі (Виробництво у грудні 2015року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fra.org.ua/uk/st/statistika/proizvodstvo/virobnitstvo-u-ghrudni-2015>
5. Федерація роботодавців автомобільної галузі (Продажі у грудні 2015 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fra.org.ua/uk/st/statistika/prodazhi/prodazhi-u-ghrudni-2015>

Summary

Avramenko V.V. Social and Geographic Assessment of Processes Motorization Dynamics in Ukraine.

The article deals with the peculiarities of motorization in Ukraine, economic and geographic, economic and demographic aspects of motorization, studied the regional differentiation of motorization of the population of Ukraine, the dependence of motorization regions of Ukraine on their socio-economic development and so on. Also, the article discusses the dynamics of the process of motorization by region of the country. The dependence of purchasing power, depending on the exchange rate and analyzed patterns of purchases of new cars. Identified trends and patterns, which together point to significant instability of the national market of cars. Revealed that the highest level of availability of passenger cars characterized the city. Kyiv and leading regions in terms of population motorization is Kiev, Dnipropetrovsk and Zaporizhia, Lviv region. The analysis of some economic aspects of car ownership in Ukraine.

Keywords: motorization level of car ownership, car sales market, the purchasing power of the population.

УДК 911.3 (477.52)

А.О. Белашова

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ У МІСТІ СУМИ ПРОТЯГОМ 2006-2015 рр.

У статті досліджено демографічну ситуацію у місті Суми протягом останнього десятиліття. Охарактеризовано динаміку чисельності населення, народжуваності, смертності, природного приросту, міграції населення. Розглянуто співвідношення між чоловіками та жінками, середній вік населення. Проаналізований статеві-віковий склад населення на основі розподілу населення за статтю та віком. Визначені основні причини несприятливої демографічної ситуації, що склалась у місті та як вони впливають на основні показники народжуваності, смертності природного приросту та міграції населення. Подані рекомендації для поліпшення демографічної ситуації у місті Суми.

Ключові слова: демографічна ситуація, народжуваність, смертність, природний приріст, міграційний приріст.